

ARAŞTIRMA

NİŞANLI ÇİFTLERİN EVLENDİKTEN SONRA KULLANMAYI DÜŞÜNDÜKLERİ AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİ

Serap EJDER APAY*

Türkan PASİNLİOĞLU**

Alınış Tarihi:17.05.2007

Kabul Tarihi:29.08.2007

ÖZET

Bu çalışma, nişanlı çiftlerin evlendikten sonra kullanmayı düşündükleri AP yöntemlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma, Erzurum Frengi-Lepra, Trahom, Sıtma Savaş Başkanlığı' na ilk evliliğini yapmak üzere başvuran ve olasılıksız rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilen 110 nişanlı çift ile gerçekleştirilmiştir. Veriler 2003 yılı Nisan-Eylül aylarında anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

Çalışma grubundaki kadınların yaş ortalaması 23.5±4.3, erkeklerin yaş ortalaması 27.6±4.7 olarak bulunmuştur. Çiftlerin % 55.5'inin görücü usulüyle nişanlandığı ve % 52.7'sinin AP hakkında kendi aralarında konuştukları saptanmıştır. Evlendikten hemen sonra bir AP yöntemi kullanmayı düşünen kadınların oranının % 90.9, erkeklerin oranının % 89.1 olduğu bulunmuştur. Kullanmayı düşündükleri AP yöntemleri arasında en yüksek oranda kadınlarda hapın (% 43), erkeklerde kondomun (% 30.6) yer aldığı saptanmıştır. Kadınların % 25 'inin 2 yıl, erkeklerin % 25.5 'inin 1 yıl korunmayı düşündükleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nişanlı çiftler, aile planlaması

ABSTRACT

Family Planning Methods Engaged-Couples Thought to Use After Marriage

This study was carried out as descriptive with the aim of determining family planning methods engaged couples thought to use.

The study was carried out with 110 engaged couples chosen by convenience sampling method and applying for their first marriages in Erzurum Syphilis-Lepra, Trachoma and Malaria Struggle Presidency. The data were collected by questionnaire form in April and September months in 2003. In the evaluation of the data, percentage and chi-square test were used.

The mean age of the women in the study group was 23.5±4.3, and it was 27.6±4.7 years in male. It was detected that 55.5% of the couples were engaged with the method of female go between, and that 57.2% of them talked about family planning in one another. Exactly soon after marriage, the ratio of the women who think to use family planning 90.9%, and that of the men was 89.1%. It was found that contraceptive pills in the women are of the highest rate (43%), condom are of the highest rate (30.6%) in men. It was determined that 25% of the women thought protection for 2 years and, 25.5% of them men for one years.

Keywords : Engaged couples, family planning

GİRİŞ

Aile, çoğu kez farklı soylardan gelen ve birbirleriyle kan bağı ilişkisi olmayan, genellikle özel ve ayrı konutta kendi çocuklarıyla oturan bir erkekle bir kadının oluşturduğu birimdir. Bu tür bir

yaşam düzeni çekirdek aile olarak bilinir ve var olan farklı aile tiplerinin en eskisi olduğuna inanılır (Anabritanica 1986).

Çekirdek aileyi meydana getiren evlilik müessesesidir. Birçok toplumda ailenin temeli evlilikle atılır.

* Atatürk Üniv. Sağlık Yüksekokulu (Araş.Gör.)

** Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu (Prof.Dr.)

Evlilik basitçe; kadın ile erkek arasında yaşamlarını birlikte sürdürmelerini sağlayan yasal ve toplumsal bir sözleşmedir (Eren 1992).

Erken yaşta evlilik kadında; gebelik, doğum, loğusalık, ev dışında çocukla ilgili olmayan bir işlev edinememe, geleneksel aile içi hiyerarşide daha düşük statüde yer alma gibi sağlık ve sosyal sorunların ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Kağıtçıbaşı 1981).

Türkiye’de 2003 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü 2003 verilerine göre halen gebelik riski altındaki kadınların %29’u yöntem kullanmamaktadır. Modern yöntem kullananların oranı %43, geleneksel yöntem kullananların oranı ise %29’tur (<http://www.die.gov.tr/tkba/t050.xls>, <http://www.aile.gov.tr/aileist.htm>, http://www.saglik.gov.tr/sb/extras/istatistikler/apk_2002/s_086.htm).

Bu verilere bakılarak ülkemizde AP hizmetlerinin sunumunda ve kullanımında sıkıntılar olduğu söylenebilir. Bu sorunların giderilmesinde önemli rol oynayan AP, gebeliğin önlenmesi hizmetlerinin sunumu ve kullanımı kapsamında, bireyin evrensel insan haklarından sağlık hakkıdır. Ayrıca nüfus planlaması boyutuyla ekonomik ve sosyal kalkınmaya olumlu katkı yapan akılcı bir yatırımdır (<http://www.aile.gov.tr/aileist.htm>).

Ülkemizde genel sağlık göstergelerinin istenilen düzeye ulaşabilmesi için anne ve çocuk sağlığı düzeylerini yükseltmek, bunun için de aşırı doğurganlığın olumsuz etkilerini azaltmak gerekmektedir. Diğer taraftan nüfus artışını ekonomik gelişmeyi engellemeyecek düzeyde tutabilmek ülkemiz hedefleri arasında yer almaktadır. Bütün bunların gerçekleşebilmesi için AP hizmetlerine ağırlık ve öncelik verilmesi önem taşımaktadır. AP yöntemlerinin ve kullanımını etkileyen faktörlerin bilinmesi, bu konuda toplumdaki eğilimler

göz önüne alınarak, verilecek hizmet ve yapılacak eğitim programlarına ışık tutması açısından önemli ve gereklidir.

Toplumda ana-çocuk sağlığının daha iyi düzeye gelmesi, dolayısıyla toplumun sağlık düzeyinin yükselmesinde, evlenecek olan kadınların üreme sağlığı ve AP konularında bilinçli olmasının önemi büyüktür. Ancak bu bilgilerin kadınlara evlendikten sonra kazandırılması ve uygulanması güç ve zaman alıcıdır. Buradan hareketle bu araştırma planlanmıştır.

Aile Planlamasında Ebe- Hemşirenin Rolü:

AP çalışmalarının başarılı olabilmesi toplumumuzda bu konuda iyi yetişmiş sağlık çalışanının varlığına bağlıdır. Ebe ve hemşireler üreme sağlığı ve AP hizmetlerinin kilit personelidirler. Ebe ve hemşireler intrauterin dönemden başlayarak yenidoğan, çocukluk dönemi, adolesan dönem, üreme ve postmenopozal dönemlerde de özellikle üreme sağlığına yönelik önemli görevleri üstlenmektedirler. Ebe ve hemşireler, kadın sağlığı hizmetlerinin yanında aile ve toplum sağlığı hizmetlerinde de etkindirler. Doğum öncesi bakım, ebeveynliğe hazırlama, sağlıklı doğum, jinekolojik sorunlar, kanserden korunma, erken tanı ve çocuk sağlığı ile ilgili izlemlerin yapılması ebe ve hemşirelerin görevlerinden bazılarıdır (Eğitimciler İçin AP Kurs Rehberi 2000).

Ebe ve hemşireler toplumun üreme sağlığı ve AP ile ilgili gereksinimlerini diğer sağlık ekibi üyelerinden daha iyi saptayabilme olanağına sahiptir. Ülkenin en uç kesimine hizmet götürmeleri nedeniyle ebe ve hemşireler yalnız hastanede değil, toplum içinde de aileyi ve bireyleri kendi ortamlarında ve doğal etkileşimler içinde değerlendirerek bu grupların ihtiyacı olan yardımı sunabilirler. Özellikle ev ziyaretleri, sorunların yerinde görülmesine ve gelişmelerin izlenmesine olanak sağlamaktadır. Sürekli yapılan sağlık eğitimi ile

yaşamı etkileyen ve yaşama sağlık katan davranış değişikliğine neden olabilecek ilişkiler kurabilir. Ayrıca ebe ve hemşirelerin kadın olması da verdikleri AP hizmetinin kabul edilebilirliğini olumlu yönde etkilemektedir (Eğitimciler İçin AP Kurs Rehberi 2000).

Bu çalışma, nişanlı çiftlerin evlendikten sonra kullanmayı düşündükleri AP yöntemlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Tanımlayıcı tipte planlanan bu araştırmanın evrenini Erzurum Frengi-Lepra, Trahom, Sıtma Savaş Başkanlığı'na başvuran ilk evliliğini yapacak olan nişanlı çiftler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, olasılıksız rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 110 çift oluşturmuştur.

Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. İlgili formda, nişanlı çiftlerin tanıtıcı özelliklerini, AP ile ilgili görüşlerini ve evlendikten sonra kullanmayı düşündükleri AP yöntemlerini belirlemeye yönelik toplam 20 soru yer almıştır.

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından araştırmaya katılan nişanlı çiftlerle yüz yüze görüşülerek doldurulmuştur. İlgili form çiftlerin birbirlerini etkilememeleri amacıyla erkek ve bayanlara ayrı ayrı uygulanmıştır.

Araştırma verilerinin toplanması için Erzurum Frengi-Lepra, Trahom, Sıtma Savaş Başkanlığı'ndan sözlü izin alınmıştır. Nişanlı çiftlere araştırmanın amacı anlatılarak "Bilgilendirilmiş Onam" ilkesi, araştırmaya gönüllü katılımı "Özerkliğe Saygı" ilkesi, elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı söylenerek "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması" ilkeleri yerine getirilmiştir (Aksayan, Bahar, Bayık ve ark. 2002, Ulusoy ve Uçar 2002).

Araştırmaya katılan nişanlı çiftlerin tanıtıcı özellikleri, nişanlanma şekli, AP yöntemleri ve bu yöntemleri kullanma ile ilgili bilgileri bağımsız, kullanmayı düşündükleri AP yöntemleri ve bu yöntemleri seçme nedenleri araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır.

Elde edilen veriler yüzdeler dağılım ve ki-kare önemlilik testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. Nişanlı Çiftlerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Kadın (n=110)		Erkek (n=110)	
	S	%	S	%
Yaş				
15-19	15	13.6	-	-
20-24	58	52.7	23	20.9
25-29	28	25.5	61	55.5
30 yaş ve üzeri	9	8.2	26	23.6
Eğitim Durumu				
Okur-yazar değil	5	4.5	1	0.9
İlk öğretim mezunu	75	68.2	42	38.2
Ortaöğretim mezunu	21	19.1	43	39.1
Üniversite	9	8.2	24	21.8
Çalışma Durumu				
Çalışan	14	12.7	97	88.2
Çalışmayan	96	87.3	13	11.8
Sosyal Güvence				
Var	82	74.5	84	76.4
Yok	28	25.5	26	23.6

Nişanlı çiftlerden kadınların %52.7'sinin, erkeklerin %51.8'inin AP hakkında kendi aralarında konuştuklarını ve kadınların %55.5'inin görücü usulüyle %44.5'inin ise tanışarak nişanlandığı belirlenmiştir. Özdemir'in (1997) çalışmasında kadınların %43.3'ünün tanışarak evlenmeye karar verdikleri bulunmuştur. Bulgularımız Özdemir'in bulgularıyla benzerdir.

Nişanlı çiftlerden 6 (%5.5) kadın ve 10 (%9.1) erkek AP yöntemi kullanmayı uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenleri sorulduğunda sağlığa zararlı ve dine aykırı olduğu düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Nişanlı çiftlerden 10 (%9.1) kadın ve 12 (%10.9) erkek AP yöntemi kullanmayacaklarını belirtmişlerdir. Bunun nedenlerine bakıldığında; çiftlerin her ikisinde de çocuk isteği oranının yüksek olduğu ve erkeklerde kısır kalma korkusunun da yüksek olduğu bulunmuştur. Nişanlı çiftlerden evlendikten hemen sonra AP yöntemi kullanmayı düşünmeyen kadınların (10 kişi) %70'inin, erkeklerin (12 kişi) %58.4'ünün çocuk istediği için AP yöntemi kullanmayı düşünmedikleri bulunmuştur. Ekici'nin (1986) ve Nennioğlu'nun (1993) çalışmalarında da AP yöntemi kullanmayı düşünmeme nedenleri arasında en yüksek oranda çocuk isteğinin olduğu görülmüştür.

Nişanlı çiftlerden evlendikten hemen sonra AP yöntemi kullanmayı düşünen kadınların oranı %90.9 (100 kişi), erkeklerin oranı ise %89.1 (98 kişi) olarak bulunmuştur.

Tablo 2'de gösterilen, nişanlı çiftlerin evlendikten hemen sonra AP yöntemi kullanmayı düşünme nedenleri incelendiğinde; kadınların %65'inin, erkeklerin %51'inin hemen çocuk istememe nedeniyle; kadınların %16'sının, erkeklerin %30.7'sinin ekonomik nedenlerden dolayı herhangi bir AP

yöntemi kullanacaklarını belirtmişlerdir. Canter'in çalışmasında (1997) erkeklerin en fazla oranda çocuk istemedikleri için korunmayı düşündükleri bulunmuştur.

Evlendikten sonra nişanlı çiftlerden kadınların %26'sının RİA, erkeklerin %25.5'inin nişanlılarının hap kullanmasını düşündükleri bulunmuştur. Bu bulgulara benzer şekilde Doğan'ın (1993) çalışmasında da kadınların %24'ü RİA, erkeklerin %20.4'ü nişanlılarının hap kullanmasını düşündükleri bulunmuştur. Nişanlı çiftlerin evlendikten hemen sonra kullanmayı düşündükleri yöntemin nedenlerine bakıldığında; kadınların %44'ünün, erkeklerin %30.6'sının yöntemin kullanımını kolay buldukları için ilgili yöntemleri kullanmayı düşündükleri görülmektedir. Bunun nedeni nişanlı çiftlerin cinsel deneyimi büyük olasılıkla ilk kez yaşayacakları için AP yöntemini kullanırken güçlük yaşamayı istememeleri olabilir.

Nişanlı çiftlerden kadınların %49'unun yöntemine kendisinin karar verdiği bulunmuştur. Yağmur'un çalışmasında da benzer şekilde kadınların %49'unun yöntemine kendisinin karar verdiği belirlenmiştir. Erkeklerin ise %55.1'inin düşündükleri yöntemine nişanlısı ile birlikte karar verdikleri bulunmuştur. Kitiş ve arkadaşlarının çalışmasında da çiftlerin kullandıkları yöntemine en yüksek oranda birlikte karar verdikleri bulunmuştur. Birlikte karar verme, yöntemin kullanım başarısını artıracığından olumlu bir yaklaşımdır (Yağmur 1996, Kitiş 2004). Karar verilen yöntemin nereden temin edileceğine bakıldığında ise kadınların %41'inin sağlık ocağı ve Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması merkezinden, erkeklerin %39.8'inin eczaneden temin etmeyi düşündükleri bulunmuştur. Ülkemizde AP hizmetleri sağlık ocağı-AÇSAP merkezlerinde ücretsiz olarak verilmektedir (Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi 2000).

Tablo 2. Nişanlı Çiftlerin Evlendikten Hemen Sonra Kullanmayı Düşündükleri AP Yöntemi İle İlgili Bulguların Dağılımı

Bulgular	Kadın (n=100)		Erkek (n=98)	
	S	%	S	%
Yöntem Düşünme Nedenleri				
Çocuk istemiyor	65	65.0	50	51.0
Ekonomik nedenler	16	16.0	30	30.7
Psikolojik olarak hazır değiliz	11	11.0	7	7.1
Birbirimizi tanıyalım	8	8.0	11	11.2
Düşünülen Yöntem				
RİA	26	26.0	18	18.4
Hap	43	43.0	25	25.5
Kondom	10	10.0	30	30.6
Geri çekme	3	3.0	10	10.2
İğneler	6	6.0	6	6.1
Kararsız	12	12.0	9	9.2
Yöntemin Neden Seçildiği				
Diğerleri zararlı	8	8.0	11	11.2
Güvenli	14	14.0	7	7.1
Sağlıklı	11	11.0	28	28.6
Kullanımı kolay	44	44.0	30	30.6
Cazip	2	2.0	6	6.1
Bilmiyor	13	13.0	13	13.3
Büyükleri / arkadaşları kullandığı için	8	8.0	3	3.1
Yönteme Kimin Karar Verdiği				
Kendisi	49	49.0	39	39.8
Kendisi	4	4.0	2	2.0
Nişanlısı	41	41.0	54	55.1
Birlikte	6	6.0	3	3.1
Aile büyükleri				
Yöntemin Nereden Temin Edileceği				
Hastane	19	19.0	25	25.5
Eczane	28	28.0	39	39.8
Doktor	9	9.0	5	5.1
Sağlık ocağı+AÇSAP*	41	41.0	25	25.5
Bilmiyor	3	3.0	4	4.1

*Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi

Erkeklerin bu hizmeti kullanmaktan kaçındığı söylenebilir. Bu-nun nedeni de büyük olasılıkla hala AP ile ilgili rahatça konuşulmaması olabilir. Çalışmaya katılan kadınların büyük çoğunluğunun çalışmadığı bulunmuştur. Ekonomik nedenler ve erkeklerin çalışma saatleri içerisinde bu merkezlere başvuramamasından dolayı, kadınların daha çok bu merkezlerden yararlanmayı düşündükleri söylenebilir.

Ayrıca kadınların %25'inin 2 yıl, erkeklerin %25.5'inin 1 yıl korunmayı düşündükleri belirlenmiştir. Korunmayı düşünen fakat süre olarak karar vermeyen çiftlerin oranı ise kadınlarda %20, erkeklerde %17.3 olarak bulunmuştur.

Nişanlı çiftlerin kullanmaya karar verdikleri yöntemin kullanımını nereden yada kimden öğrendiklerine bakıldığında; kadınların %20.4'ünün sağlık çalışanlarından, %40.8'inin aile büyüklerinden,

%34.7'sinin arkadaşlarından; erkeklerin %19.4'ünün sağlık çalışanlarından, %17.5'inin aile büyüklerinden, %42.7'sinin arkadaşlarından öğrendikleri görülmektedir.

Kadınların %4.1'inin, erkeklerin %20.4'ünün seçtikleri yöntemin kullanımını bilmediği saptanmıştır.

Tablo 3. Nişanlı Çiftlerin Eğitim Durumuna Göre AP Yöntemi Kullanmayı Düşünme Durumunun Karşılaştırılması

Eğitim Durumu	AP Yöntemi Kullanmayı Düşünme Durumu						Test ve P Değeri	
	Düşünen		Düşünmeyen		Toplam			
	S	%	S	%	S	%		
Kadın	Okur-yazar değil	3	60.0	2	40.0	5	100.0	$X^2= 9.005$ df= 3 p= .029
	İlköğretim mezunu	67	89.3	8	10.7	75	100.0	
	Ortaöğretim mezunu	21	100.0	-	-	21	100.0	
	Üniversite mezunu	9	100.0	-	-	9	100.0	
Erkek	Okur-yazar değil	1	100.0	-	-	1	100.0	$X^2= 5.633$ df= 3 p= .131
	İlköğretim mezunu	35	83.3	7	16.7	42	100.0	
	Ortaöğretim mezunu	42	97.7	1	2.3	43	100.0	
	Üniversite mezunu	20	83.3	4	16.7	24	100.0	

Nişanlı çiftlerin eğitim durumuna göre AP yöntemi kullanmayı düşünme durumu incelendiğinde; ortaöğretim ve üniversite mezunu olan kadınların hepsi AP yöntemi kullanmayı düşündükleri ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p=0.029). İlköğretim ve üniversite mezunu olan erkekleri AP yöntemi kullanmayı düşünme ve düşünmeme oranlarının aynı olduğu tespit edilmiş ancak aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p= 0.131).

Nişanlı çiftlerin çalışma durumuna göre sahip olmak istedikleri çocuk sayısı incelendiğinde; çalışan kadınların %85.7'si, çalışmayanların %75'i tek çocuğa sahip olmak istediği ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur (p= 0.512).

Çalışan kadınlar çocuk bakımına fazla zaman ayıramayacağından tek çocuk istemiş olabilirler. Çalışmayan erkeklerin %53.8'inin, çalışan erkeklerin ise %26.8'inin 2 çocuğa sahip olmak istedikleri ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur

(p=0.029). Bunun nedeni gelecekte çalışma düşüncelerinin bulunması ve farklı cinsiyetlerde çocuk sahibi olma isteği olabilir. Kitiş ve arkadaşlarının çalışmasında da (2004) erkeklerin yaklaşık %70'i ideal çocuk sayısını 2 olarak ifade etmiştir.

Tablo 4'te nişanlı çiftlerin nişanlanma şekline göre AP yöntemi kullanmayı düşünme durumu incelendiğinde; görücü usulüyle nişanlanan kadınların %85.2'sinin, tanışarak nişanlananların %98'inin AP yöntemi kullanmayı düşündükleri ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p=0.040). Görücü usulüyle nişanlanma durumunda, alınan kararlarda ailenin büyük etkisi bulunmaktadır. Görücü usulüyle nişanlanan kadınların AP yöntemi kullanmayı düşünme oranının düşük olması ailelerin görüşlerine bağlı olabilir. Görücü usulüyle nişanlanan erkeklerin %93.4'ünün, tanışarak nişanlananların %83.7'sinin AP yöntemi kullanmayı düşündükleri tespit edilmiş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır (p= 0.093).

Tablo 4. Nişanlı Çiftlerin Nişanlanma Şekline Göre AP Yöntemi Kullanmayı Düşünme Durumunun Karşılaştırılması

Nişanlanma Şekli	AP Yönt. Kullanmayı Düşünme Durumu						Test ve P Değeri	
	Düşünen		Düşünmeyen		Toplam			
	S	%	S	%	S	%		
Kadın	Görücü Usulüyle	52	85.2	9	14.8	61	100.0	$\chi^2=5.314$ df= 1 p= 0.040
	Tanışarak	48	98.0	1	2.0	49	100.0	
Erkek	Görücü Usulüyle	57	93.4	4	6.6	61	100.0	$\chi^2= 2.668$ df= 1 p= 0.093
	Tanışarak	41	83.7	8	16.3	49	100.0	

Bu durum, görücü usulüyle nişanlanan erkeklerin nişanlılarını yeterince tanıyamamaları nedeniyle hemen çocuk sahibi olmak istemediklerini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Nişanlı çiftlerden kadınların yaş ortalamasının 23.5 ± 4.3 , erkeklerin yaş ortalamasının 27.6 ± 4.7 olduğu belirlenmiştir. Nişanlı çiftlerden kadınların %55.5'inin, erkeklerin %54.5'inin görücü usulüyle nişanlandığı ve kadınların %52.7'sinin, erkeklerin %51.8'inin AP hakkında kendi aralarında konuştuğu bulunmuştur. Nişanlı çiftlerden 6 (%5.5) kadın ve 10 (%9.1) erkek AP yöntemi kullanmayı uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Evlendikten hemen sonra bir AP yöntemi kullanmayı düşünmeyen kadınlardan %70'inin (10 kişi) çocuk istediği, erkeklerden %33.3'ünün (12 kişi) ise kısır kalma korkusu olduğu için evlendikten hemen sonra AP yöntemi kullanmayı düşünmedikleri bulunmuştur.

Çiftlerden kadınların %65'inin, erkeklerin %51'inin evlendikten hemen sonra çocuk istemediği için bir AP yöntemi kullanmayı düşündüğü belirlenmiştir. Kadınların kullanmayı en çok düşündüğü yöntemin hap, erkeklerin ise kondom ve nişanlısının hap kullanması olduğu, düşündükleri yöntemi çoğunlukla kullanımı kolay olduğu için seçtikleri, kadınların %41'inin erkeklerin %55.1'inin kullanmayı düşündükleri AP yöntemine birlikte karar verdikleri saptan-

mıştır. Kullanmayı düşündükleri yöntemleri, kadınların daha çok sağlık ocağı+ AÇSAP'tan, erkeklerin ise eczaneden temin edecekleri belirlenmiştir.

Okur-yazar olmayan kadınların %60'ının, üniversite mezunu olanların tümünün AP yöntemi kullanmayı uygun buldukları ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p=0.006$), kadınların eğitim düzeyi arttıkça bir AP yöntemi kullanmayı düşünme oranının yükseldiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p=0.029$).

Tanışarak nişanlanan kadınların AP yöntemi kullanmayı düşünme oranının, görücü usulüyle nişanlananlara göre daha fazla olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p=0.040$), erkeklerde ise görücü usulüyle nişanlananların AP yöntemi kullanmayı düşünme oranının daha fazla olduğu ancak aradaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur ($p=0.093$).

Araştırma sonuçları doğrultusunda öneriler ;

Nişanlı çiftlerden yaklaşık yarısı (%55.5) görücü usulüyle nişanlandığı için çiftlere birbirlerini tanımaları için daha fazla vakit ayırmaları gerektiğinin anlatılması.

Yine çiftlerin yaklaşık yarısı (%52.7) kendi aralarında AP hakkında konuşmadığı için evlilik sonrasında istenmeyen gebeliklerin önlenmesi amacıyla bireylere evlilik öncesinde aile

planlaması hakkında konuşmalarının sağlanması,

AP' yi uygun bulmayan çiftlerin uygun bulmama nedenlerinin sorgulanması ve aile planlamasının yararları anlatılarak yanlış inanışları giderilmeye çalışılması,

Çiftlerin evlenmeden önce aile planlamasına ilişkin bilgilendirilmesi,

KAYNAKLAR

- **2003 TNSA**, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003/data/turkce/bolum5.pdf>, (erişim:18.07.2007).
-**Yaş grubuna göre evlenmeler**, <http://www.die.gov.tr/tkba/t050.xls> (erişim: 20.9.2004).
- **Aileye İlişkin Genel İstatistik Verileri** <http://www.aile.gov.tr/aileist.htm> 21.01.2004.
- **İstatistik Yıllıkları** http://www.saglik.gov.tr/sb/extras/istatistikler/apk_2002/s_086.htm (erişim:20.09.2004).
-**Anabritanica** Cilt 1(1986). Güzel Sanatlar Matbaası, Ana Yayıncılık ve Sanat Ürünleri Pazarlama A.Ş.İstanbul: 228-230.
- **Eğitimciler İçin Aile Planlaması Kurs Rehberi** (2000). HÜTF Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Johns Hopkins Uluslararası Üreme Sağlığı Eğitim Programı ve Sağlık Bakanlığı Sađl. Eğit. Gen. Müd. Yayınları, Ankara.
-**Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi** (2000). Damla Matbaacılık, Ankara.
- Aksayan S, Bahar Z, Bayık A ve ark.** (2002). Hemşirelikte Araştırma İlke, Süreç ve Yöntemleri. Ofset Baskı, İstanbul, 27-48.
- Canter İ, Çetin İ, Ergör G** (1997). Ansan A.Ş. Coca-Cola Fabrikasındaki Erkek İşçilerin Aile Planlamasına Yaklaşımları. Sağlık ve Sosyal Yardım Dergisi 7:17-24.
- Doğan Z** (1993). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Evlendirme Dairesine Evlenmek Üzere Başvuran Çiftlerin Aile Planlaması ve Ana-Çocuk Sağlığı Konularındaki Bilgi ve Tutumlarının Deđerlendirilmesi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Ekici H** (1986). Dođankent S.E.A. Bölgesi, Dođankent, Yunusođlu ve Solaklı Köylerinde Fertil Yaştaki Kadınların Aile Planlaması

Çiftlere kullanmayı düşündükleri AP yöntemlerine birlikte karar vermelerinin avantajlarının anlatılması,

Sağlık çalışanlarının ev ziyaretlerinde ailedeki gençlere yönelik AP ile ilgili bilgilendirmede bulunması, önerilebilir.

Konusunda Bilgi, Tutum ve Davranışları Üzerinde Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Eren H (1992). Türkçe Sözlük. Milliyet Matbaacılık, İstanbul.

Kağıtçıbaşı Ç (1981). Çocuđun Değeri: Türkiye'de Deđerler ve Doğurganlık. Gözlem Matbaacılık, İstanbul.

Kitiş Y, Bilgili N, Karaçam Z (2004). Gülveren Sağlık Ocağı Bölgesindeki Erkeklerin Aile Planlamasına İlişkin Görüşleri ve Karara Katılma Durumları. Sağlık ve Toplum Dergisi 14:56-66.

Nennioglu B (1993). Erzurum Ceylanođlu Sağlık Ocağı Bölgesindeki Evli Erkeklerin Aile Planlaması ile İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Özdemir H (1997). Silivri Ortaköy belde-sinde 15-49 yaş evli kadınların aile planlaması ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özel S (1997). Evli Kadınlarda İlk Doğum Zamanı ve Bunu Etkileyen Faktörler: İstanbul'da Yapılan Bir Alan Araştırmasının Bulguları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ulusoy MF, Uçar H (2002). Araştırma Etiđi. 72. Tasarım Ltd Şti, Ankara, 27-40.

Yağmur Y (1996). İstanbul İli Devlet Hastanelerindeki Aile Planlaması Polikli-niklerine Başvuran Kadınların Kullandıkları Kontraseptif Yöntemler ve Tercihlerini Etkileyen Faktörler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.